

Lunds universitet

Medie - och kommunikationsvetenskap

Institutionen för kommunikation och medier

B-uppsats, HT 2021

Handledare: Martin Sundby

Examinator: Fredrik Edin

LUNDS
UNIVERSITET

Politisk identitet på Twitter

En studie om identitetsskapande med fokus på Katerina Janouch

Frida Lassar Berg

Gustaf Tidestad

Abstract

Författare: Frida Lassar Berg & Gustaf Tidestad

Titel: Politisk identitet på Twitter

Nivå: B-uppsats i Medie- och kommunikationsvetenskap

Område: Institutionen för kommunikation och medier, Lunds universitet

Antal sidor: 27

Denna uppsats analyserar och diskuterar politiskt identitetsskapande på Twitter med författaren och opinionsbildaren Katerina Janouch i fokus. Med en kritisk diskursanalys analyseras ett urval av Janouchs inlägg med humoristisk eller ironisk ton. Därefter förs diskussioner kring resultaten med hjälp av identitetsteori samt Pierre Bourdieus teorier om kapital. Janouch som tidigare varit välkommen i den kulturella offentligheten upplevde, efter ett kontroversiellt uttalande i tjeckisk TV, en så kallad cancelloring från samma offentlighet. Analysen tar hänsyn till denna historia för att kunna dra slutsatser och föra diskussioner kring de kapital hon förlorat, samt de hon förvärvat. Analysen kommer fram till att humoristiska inslag används för att framhäva kontroversiella åsikter, vilket kan skapa en kollektiv identitet för personer som bär på marginaliserade åsikter. Analysen betonar även vikten av hur läsaren tolkar in skribentens ironi i budskapet, och öppnar därmed upp för övriga potentiella identitetsbildningar beroende på tolkning. Vidare diskuteras huruvida Janouch uttrycker sina egentliga åsikter på Twitter, eller om det är ett resultat av hennes förmåga att anpassa sig efter sammanhang och dess normer. Avslutningsvis uppmuntras framtida studier av kollektiva identiteter på Twitter med nya studieobjekt för att få en större förståelse för politisk diskussion på sociala medier.

Nyckelord: Twitter, politik, identitet, kapital, opinionsbildning.

Innehåll

1. Inledning och bakgrund	4
1.1 Twitter.....	4
1.2 Katerina Janouch.....	5
2. Tidigare forskning.....	6
3. Syfte och problemformulering	11
4. Metodkapitel	11
4.1 Kvalitativ språklig analys	12
4.2 Kritisk diskursanalys.....	13
4.3 Metoddiskussion	15
5. Teorikapitel	16
5.1 Identitet	16
5.2 Fält och kapital.....	17
6. Analys	18
6.1 Kvalitativ språklig analys	18
6.2 Kritisk diskursanalys.....	20
7. Slutsatser	25
8. Slutdiskussion	26
9. Käll-/referensförteckning	31

1. Inledning och bakgrund

Denna uppsats grundar sig i ett intresse för politiska opinionsbildare på medieplattformen Twitter, som har kommit att förknippas med politisk diskussion. I det tidiga arbetet och i inhämtningen av material, var det en användare som urskilde sig från mängden med sin höga aktivitet, nämligen författaren Katerina Janouch. Med sin bakgrund som populär medieperson till att idag uppfattas som en kontroversiell opinionsbildare, väcktes frågor om hur hon använder sig av Twitter för att göra sin röst hörd. Studien i sig själv bidrar med ett litet fragment av alla de oändligt många identitetsskapande processer som kan ske inom en digital kontext. Detta fragment får dock samhällelig relevans då det bidrar till en ökad förståelse om mer generella tendenser för ett återskapande av identitet och på samma gång en skiftning av kapital och fält. Denna process är ingen som Janouch nödvändigtvis är ensam om, utan möjligheterna för detta är stora i det alltmer utbrett digitaliserade medielandskapet. Uppsatsens analys bygger på inlägg författade av Katerina Janouch, där vi genom en kvalitativ språklig analys och en kritisk diskursanalys har arbetat för att få fram stilistiska drag som Janouch använder sig av för att skapa sin politiska identitet. Vi har även valt att använda oss av Pierre Bourdieus teorier om fält och ägandet av kapital för att få en förståelse för Janouchs situation.

1.1 Twitter

Twitter är ett onlineforum som grundades år 2006. Forumet är gratis och låter sina användare producera korta inlägg som genom andra användares interaktioner kan få stor spridning. Dessa interaktioner tar sin form genom funktioner som likes, retweets och @replies, som i samma ordning går ut på att gilla, dela eller svara på någons inlägg. Dessa inlägg kan inte överskrida 280 tecken och ställer därför krav på skribentens tydlighet och förmåga att uttrycka sig kortfattat. Twitter används idag exempelvis som marknadsföringsplattform, som socialt medium för att knyta kontakter eller som forum för människor att dela med sig av händelser runt om i världen (Lifewire, 2021).

Som socialt forum förknippades Twitter snabbt med politik där det har kommit att få en betydande roll. Under det amerikanska valet år 2008 dominerade den tidigare presidenten Barack Obama sin motståndare John McCain på sociala medier, där Twitter användes som mediestrategi och Obama hade ett betydligt högre antal följare. Närvaron på sociala medier inspirerade fler politiska kandidater och kom att inkluderas i framtida politiska mediestrategier.

Samtidigt har Twitter haft stor påverkan på samhälleliga konflikter och fått en bidragande roll i offentliga debatter då inlägg av privatpersoner som informerar om specifika händelser sprids och blir nyheter för en masspublik. År 2009 uttalade sig Janis Krums om den välkända flyglandningen av US Airways Flight 1549 på Hudson River i New York. En händelse som kom att påverka Twitters anseende från att vara ett sidointresse till att bli en nyhetskälla för alla att bidra till. Samtidigt bidrog det till ett större samtal kring politik bland allmänheten, något som kom att rasera gränserna för vem som fick uttala sig om politik (Britannica, 2021).

Twitter som socialt medium präglas av snabbhet, interaktivitet och stora spridningsmöjligheter. Med möjlighet till smidig delning av andra användares åsikter kombinerat med enkelheten att svara sina meningsmotståndare, är Twitter även ett forum som passar för politisk debatt. Så är även fallet i Sverige, där politiska opinionsbildare ofta får stor genomslagskraft genom att dela med sig av sina åsikter om olika samhällsfrågor. Att detta sociala medium tagit plats i det politiska medielandskapet väckte vårt intresse samt frågor om hur identiteter skapas och tar form inom den politiska kontexten på Twitter.

1.2 Katerina Janouch

Katerina Janouch är en svensk författare som på senare år även har kommit att bli en politisk opinionsbildare som är aktiv på Twitter. Janouch publicerade sin första roman år 1993 och har sedan dess skrivit böcker som handlar om sex och samlevnad och riktar sig till vuxna. Utöver det har hon skrivit barnböcker. Samtidigt har hon arbetat som frilansande journalist i cirka 40 år och skrivit för Expressen (Piratförlaget, 2021). Janouch beskriver själv att vändpunkten för hennes tystnad kring politiska frågor var i samband med flyktingkrisen 2015, och som opinionsbildare har hon sedan dess hyllats av exempelvis invandringskritiska och högerextrema kretsar. Hon berättar om sitt framträdande i tjeckisk TV i januari 2017, där hon uttryckte kontroversiella åsikter, vilket väckte starka reaktioner i Sverige (SvD, 2019). I april 2018 stod Katerina Janouch namn med på partiet Medborgerlig samlings riksdagslista, och gjorde därmed sitt första inträde inom den politiska partiverksamheten. Partiet tog dock avstånd från Janouch senare under samma år då de ansåg att hon var radikaliserad i sina uttryckssätt. Kulmen nåddes vid en demonstration mot "politikernas maktmissbruk" som initierades av Janouch själv (Expressen, 2018). Janouch har idag ungefär 65 000 följare på Twitter och är dagligen aktiv på plattformen, både genom att skriva själv och att dela andras inlägg (Twitter, 2022).

Katerina Janouch beskriver själv mediaetablissemang runt författaryrket som krävande i form av den uppoffring som krävs för att fortsatt vara en del av det. I en intervju med nättidskriften Kvartal och deras podcast ”Fredagsintervjun” från den 12 februari 2021, yttrar Janouch sina erfarenheter av detta. I intervjun separerar hon sitt dåtida och nutida jag där hon menar att den tidigare versionen var återhållsam på grund av miljön runt henne. Enligt henne själv var hon ingen problematisk person och hennes författar- och journalistpersona betraktades inte som kontroversiell utan snarare som uppskattad. Hon bjöds in till att medverka i tv-program, debatter, filmpremiärer, bokmässor och mingel. Samtidigt hade hon många vänner inom branschen och syntes ofta på röda mattan (Huitfeldt & Dopping, 2021).

Dock ansåg Janouch att makten låg i bokförlagets händer och hon var ofta tvungen att kompromissa med sina egenskaper. Hon beskriver att hon fick klä sig i rollen som snäll barnboksförfattare som inte fick göra för mycket väsen av sig, endast tillräckligt för att marknadsföra och sälja sina böcker. Från mediebranschens håll var det en underliggande press av att man skulle vara och tycka på ett visst sätt för att bli accepterad. Efter intervjun i tjeckisk tv år 2017, där Janouch menar att hon uttryckte sina verkliga tankar, blev hon bemött av motstånd från förlag och kollegor där en grupp tyckte att hon inte hade tillräckligt med kunskap för att uttala sig och den andra att hon inte haft all fakta och gjort bort sig. Janouch valde då att bryta med sitt förlag samtidigt som ett, enligt henne, drev startades mot henne från större medier som dagstidningar och public service. Då hon blivit utfryst ur ”medievärmen”, som hon själv uttrycker det i Fredagsintervjun, valde Janouch att även klippa banden med mediaetablissemang. I maj 2017 spreds nyheten om att Janouch startar sitt eget bokförlag tillsammans med sitt magasin vid namn ”Katerinamagasin” (Huitfeldt & Dopping, 2021).

2. Tidigare forskning

Den forskning som arbetet tar stöd mot presenteras nedan. Forskningen har bidragit till en större förståelse för hur politik tar sig på Twitter, vilken makt plattformen har inom den politiska diskussionen och hur den politiska identiteten kan ta form utefter de normer som finns. Samtidigt har det bidragit till kunskap om relevanta tillvägagångssätt för att ta sig an en analys av forumet.

Mediesociologen Jonas Andersson Schwarz (2015) har i sina studier intresserat sig för hur politisk kommunikation verkar på sociala medier. Andersson Schwarz menar att sociala medier har fått rollen som representanter för den allmänna opinionen där traditionella medier bevakar och bejakar sociala medier i sin nyhetsrapportering (Andersson Schwarz, 2015: 39, 63). Ett ämne som exempelvis diskuteras mellan privatpersoner på Twitter kan få stor spridning och utrymme bland allmänheten när massmedia i form av dags- och kvällstidningar väljer att skriva om det (ibid: 41, 43). I sitt forskningsarbete utgick Andersson Schwarz från Twitter och inlägg med hashtaggen #svpol (svensk politik) där han fokuserade på antalet retweets för att undersöka processen av återcirkulering på plattformen. Genom en innehållsanalys studerade han tonaliteten i de enskilda Twitter-inlägg som retweetats mest under slumpmässigt utvalda dagar och jämförde dessa med avsändarens synliga identitet för att hitta samband mellan innehåll och avsändare samt antalet retweets. Studien ämnade att bli ett bidrag till den akademiska definitionen av "social nätverkslogik" (ibid: 51ff).

Som resultat av sin studie presenterar Andersson Schwarz att det finns metoder, genrer och bildliga uttryck som är typiska att använda sig av för att få stor spridning på det politiserade Twitter. Dock kunde han se att skribentens anseende var den främsta orsaken till att ett inlägg fick stor spridning då likasinnade är benägna att dela det vidare. Här var explicita partitillhörigheter en stor bidragande faktor och avsändarens potentiella inflytande mindre viktigt (ibid:53f). Studien visade även att kvicka och kryptiska användare uppskattades på plattformen, då många framgångsrika opinionsbildare var skribenter eller komiker, som använde sig av humor i sina politiska inlägg (ibid: 54). Däremot visade resultaten på en problematik gällande ironiska inlägg och att det kunde leda till livliga debatter.

Vår analys noterade flera exempel på tweets vars intention är av det [ironiska] slaget men där somliga twitteranvändare tolkar budskapet på ett mycket partiskt sätt (eller rentav missförstår ironin) och därefter hänvisar tillbaka till detta budskap på sätt som är faktamässigt missvisande. Det är troligt att denna senare, faktamässigt missvisande information inom snävt avgränsade intressegemenskaper bereds mer uppmärksamhet (t.ex. genom retweetande) än det ursprungliga budskapet, vilket torde bidra till en förmedling inom ingruppen som skiljer sig radikalt från den gängse (ibid: 54).

Avslutningsvis menar Andersson Schwarz att det är komplicerat att förstå politik på sociala medier, men viktigt att försöka för att förstå den allmänna politiska mobiliseringen i dagens mediesamhälle på ett "förtjänstfullt sätt" (ibid: 63). På samma sätt anser vi att det är viktigt att

analysera inlägg av en opinionsbildare som Katerina Janouch på Twitter för att få en förståelse för vad som karaktäriserar inlägg av en omtalad användare. Är anledningen till Janouchs framgång på Twitter de stilistiska drag som hon använder sig av eller är det snarare hennes tydliga politiska åsikter som spelar in?

Anders Olof Larsson (2014), professor i kommunikation, presenterar tre olika perspektiv att använda sig av för att studera politik på Twitter. De tre perspektiven är *deliberation*, som kan översättas till diskussion, *effects of online participation* och *actors*: de aktörer som engagerar sig och deras påverkan på kommunikationen (Larsson, 2014: 63). Med *diskussion* menar han att det är värdefullt att studera hur politiskt engagemang förmedlas, med *effekten av internet* diskuterar han forskaren Eva Anduiza med kollegor som menar att internet både kan bidra till den politiska diskussionen, och till segmentering. En studie som vi presenterar vidare nedan. Gällande *aktörer* presenterar Larsson tidigare forskning vars resultat visar att aktörer som tidigare inte vågat engagera sig politiskt känner sig tryggare att göra det online, som på Twitter (Larsson, 2014: 56).

I sitt arbete analyserade Larsson den vardagliga politiska aktiviteten på Twitter i Sverige och Norge genom att granska 388 875 tweets med hashtags som #debatten, #dax och #svpol. Trots att Twitter inte är lika vanligt att använda sig av i Sverige, i jämförelse med Instagram och Facebook, så anses det vara ett av de större forumen för politik. Med sitt arbete önskade Larsson få en bättre förståelse för de olika mönstren som äger rum i det politiska rummet som Twitter har kommit att bli (Larsson, 2014: 63). De resultat som presenteras av Larsson indikerar att politisk diskussion under hashtags liknande #svpol inte endast består av den politiska och mediala eliten, utan i stället ett mer brett spektrum av aktörer. Larsson diskuterar även hur studien gett insikt i en strukturell aktivitet på Twitter, och öppnar upp för mer kvalitativa studier på området för att analysera de karaktärsdrag som existerar hos de aktuella inläggen och användarna (ibid: 71ff).

Eva Anduiza (2009), professor i statsvetenskap, skriver tillsammans med sina kollegor Marta Cantijoch och Aina Gallego om internets påverkan på det politiska klimatet. Skribenterna skriver om tidigare forskning som har presenterat att lättillgängligheten via internet skapar ett större intresse till politiken samt gynnar deltagandet. Dock poängterar de att den lättillgängliga informationen inte nödvändigtvis är av god kvalitet (Anduiza, Cantijoch & Gallego, 2009: 866).

Samtidigt poängterar författarna risken av att hämta information från internet då det kan resultera i segmentering. Genom att enbart använda sig av internet som informationskälla kan läsaren selektivt välja bort det den inte vill ta del av och endast följa information som bidrar till den egna uppfattningen. Något som kan radikalisera ens världsbild (ibid: 866). Samtidigt bidrar användandet av internet som informationskälla till möjligheten att stöta på andra åsikter än ens egna. Här kan man finna information som man tidigare inte fått ta del av, vilket kan öppna upp för nya reflektioner. Genom att stimulera sitt intresse för politiken genom internet, kan man här få ett större intresse och större deltagande (ibid: 867). Som resultat av studien, diskuterar de att den allmänna bilden är att internet ger en ny möjlighet för politiskt deltagande. De kan se att användningen av internet skapar förändringar i attityder som är till fördel för det politiska engagemanget. Avslutningsvis menar författarna att det krävs vidare forskning som ställer frågor som rör påverkan: finns det en risk att individer som använder sig av internet som politisk informationskälla faller offer för propaganda och blir mer påverkade av politisk opinionsbildning? (ibid: 790)

Gustav Persson (2019), lärare i medie- och kommunikationsvetenskap vid Lunds universitet, introducerar sin artikel med att presentera att en stor del av den fysiska politiska diskussionen har blivit mer digital på forum som Facebook och Twitter. Samtidigt menar Persson att fokus, som tidigare låg på den kollektiva gruppen, har utvecklats till ett intresse för den enskilda profilen och dess politiska inflytande. I sin studie, intresserade sig Persson för två olika aspekter av Twitter. Den första fokuserade på Twitter-användares biografier och hur deras politiska identiteter presenterades i dessa medan den andra intresserade sig för diskussionen om politisk identitet och hur den kan bidra till en förståelse för politiskt agerande (Persson, 2019: 102f).

Syftet med studien var att bidra till diskussionen om de normer som formar den digitala politiska identiteten där Persson analyserade olika profiler inom den vänsterpolitiska rörelsen i Sverige. Urvalet var 6200 tweets som han läste igenom och kategoriserade utifrån respektive biografi. För att avgränsa arbetet till diskussioner kring samma politiska ämne valde Persson att använda sig av de mest aktiva användarna han stötte på: @interasistmen, @vistarinteut, @researchgruppen och @expo. Biografierna analyserades sedan utifrån hur de statuerade sina identiteter i form av privata eller professionella konton, om de var explicita eller implicita i sina uttryck och om de refererade till den politiska kontext som de tillhör (ibid: 108). Genom att analysera hur olika politiska aktörer presenterar sig själva, menar Persson, att man får kunskapen om vilka normer som finns på Twitter. Samtidigt bidrar det till kunskapen om hur

de medieformer och kontexter en användare verkar inom bidrar till det egna identitetsskapandet (ibid: 103).

Resultatet av Perssons studie visar att det finns olika strategier att presentera sig på, men att alla knyter an till diskussionen om det digitala ”jaget” och om de normer som bestämmer hur en får, bör och kan vara (ibid:122). Ett samband mellan de olika aktörerna är att många tydligt positionerar sig och sin politiska ställning i biografierna, med att presentera vilka de är, vad de gör och vilken politik som de intresserar sig för. Att exempelvis reagera och ta ställning eller avstånd från särskilda politiker eller politiska utsagor har kommit att bli den mest dominerande politiska handlingen. En trend, som Persson menar, överensstämmer med normerna för identitetspolitik (ibid: 111). Avslutningsvis poängterar Persson att politiskt engagemang som forskningsområde är komplicerat att ta sig an då det ständigt utvecklas. Samtidigt är det viktigt att ha Twitter-användarnas eget inflytande i åtanke då de själva väljer hur de ska presenteras i sina biografier och kan förstärka eller utesluta information utefter de specifika normerna (ibid: 116f)

Många bidrag till forskningsläget om politik på Twitter har gjorts med utgångspunkt i vem användaren eller aktören är. Utöver detta har diskussioner förts kring hur representativt Twitter är för att förstå den politiska debatten, samt vägt risken för segmentering mot möjligheten att mötas av åsikter som skiljer sig från ens egna. Trots tvivelaktigheter kring om det är möjligt att dra generella slutsatser om ett politiskt klimat genom att analysera ett socialt medieflöde, så står det fast att Twitter är en av många komponenter i den offentliga politiska debatten. Vidare studier på ämnet motiveras ytterligare av att både det digitala medielandskapet och det parlamentariska läget är i ständig förändring. Att genomföra nya studier på detta område med jämna mellanrum blir därför relevant då nya politiska allianser bildas, stigar kring partier bryts och nya samhällsproblem uppdagas.

Med stöd i den tidigare forskningen vill vi komplettera med ytterligare kunskap om hur en identitet kan skapas och ge uttryck inom en politisk kontext på Twitter. Likt Perssons studie, finner vi det intressant att se hur individer väljer att porträttera sig själva och sin politiska identitet på Twitter, men i stället för att analysera presentationer i biografi-form, vill vi analysera tonaliteten i inlägg. Genom att analysera Janouchs inlägg önskar vi få en förståelse för vilka normer som finns på Twitter, hur hon förhåller sig till dem och hur det bidrar till det

egna identitetsskapandet. Är det genom kvicka och kryptiska meddelanden, som Andersson Schwarz menar är uppskattade på plattformen, eller är det genom hennes välkända karaktär som kontroversiell opinionsbildare som bidrar till det höga följarsantalet?

3. Syfte och problemformulering

Syftet med undersökningen är att studera hur en identitet formar sig inom olika kontexter, där varje kontext med dess diskurser innefattar och premierar olika strategier. Den resa som Katerina Janouch har gjort, från folkkär författare till kontroversiell provokatör på Twitter, är intressant att ha i beaktning när vi med vår infallsvinkel undersöker en möjlig politiskt identitetsskapande process. I en tid som kännetecknas av polariserade debatter och både partiers och privatpersoners så kallade ”röda linjer” mot partier åt både höger och vänster, blir det extra intressant att undersöka en opinionsbildares resa från den kulturella offentligheten till ett forum som Twitter, där ordet är fritt för den som är villig att ta det.

Vi väljer att översätta Katerina Janouchs upplevda utestängdhet från den kulturella offentligheten till en problemformulering. En identitet konstrueras dels utefter den plattform den rör sig på, dels den samhälleliga kontext som den verkar i. Med grund i detta vill vi analysera en möjlig politiskt identitetsskapande process som följd av en självupplevd ”cancelling” (Huitfeldt & Dopping, 2021). Vår analys utgår delvis från en kritisk diskursanalys som både teori och metod, men även Pierre Bourdieus teorier om kapital inom olika områden för att vidare analysera hur Janouch klivit ur den offentliga värmen och in i ett friare forum, men samtidigt möjligtvis ha offrat en del av hennes trovärdighet och kapital inom vissa kretsar. Uppsatsen kommer att utgå från dessa frågeställningar:

- Utifrån Bourdieu, hur har Katerina Janouchs kapital skiftat mellan de olika fälten?
- Hur konstrueras Janouchs identitet genom humor och ironi?
- Hur skriver hon för att bjuda in läsaren till en gemenskap och en kollektiv identitet?

4. Metodkapitel

Analysen kommer att genomföras huvudsakligen med hjälp av en kritisk diskursanalys och delvis i kombination med en kvalitativ språklig analys. Johanna Ledin och Ulla Moberg

argumenterar för att denna kombination av metoder kan vara lämplig för att ytterligare belägga det man påstår genom var och en av analysmetoderna. Här utgår vi från begreppet *diskurs* som ett representationssystem där medietexter både är med och skapar de konventioner och rutiner som förekommer samtidigt som de formas utefter dem (Berglez, 2019: 233).

Är man till exempel intresserad av att undersöka hur makt utövas språkligt kan kritisk diskursanalys vara en lämplig metod. I en sådan analys finns ett underliggande normativt motiv. Man önskar få syn på sambanden mellan strukturer i samhället och en texts utformning, men också kunna uttala sig om hur en text borde se ut för att vara transparent, hederlig, jämställd, icke-rasistisk med mera. Många gånger kan analysmetoder kombineras. [...] ... för det mesta finns det ett värde att göra en mer kvalitativ, språklig analys av en text för att explicitgöra och belägga det man påstår i exempelvis en retorisk analys eller en kritisk diskursanalys (Ledin & Moberg, 2019:193f).

4.1 Kvalitativ språklig analys

För att fullt ut täcka de språkliga aspekterna av ett Twitter-inlägg öppnas det upp för den tidigare nämnda kombinationen av kritisk diskursanalys och en kvalitativ språklig analys. En övrig anledning till detta är att starkare kunna belägga de resultaten funna med hjälp av den kritiska diskursanalysen (Ledin & Moberg, 193f). Användningen av en kvalitativ språklig analys görs utifrån en förståelse att vi människor vill, tycker och känner olika saker som sedan speglas i hur vi väljer att formulera och uttrycka oss i en specifik kommunikationssituation. Samma sak gäller läsaren, som i sin tur tolkar texten utifrån sina ramar och sin kontext. Varken skribent eller mottagare präglas av neutralitet eller passivitet, snarare det motsatta. En kvalitativ språklig analys strävar efter att studera språkliga mönster i syfte att undersöka de meningsskapande och åsiktsbildande värderingar som lyfts fram. Detta för att se hur språket kan användas som ett styrmedel. Det läggs fokus på en texts beståndsdelar och relationen dem emellan, och vilka meningsskapande följder detta får. Som resultat av analysen vill man kunna bestämma hur en skribent framställt sitt innehåll i relation till kommunikationssituationen (det vill säga: till exempel forum, i vårt fall Twitter), och hur dessa faktorer samspelar för att skapa mening och verkan. Exempel på frågor som ställs vid denna typ av textanalys:

- Om innehållet: Vad händer i texten? Vad handlar texten om och vad påstår den? Vem är aktiv och vem blir påverkad? Vad finns det för kopplingar till vad som hänt i samhället?
- Om relationen texten bygger med läsarna: Genom vilka språkhandlingar skapar texten en relation till sin läsare? Vad skapar interaktion mellan en skribent och en läsare? Hur riktar sig texten till sin läsare? Hur bjuder den in och utestänger läsare?
- Om textens intertextualitet, genre och riktning: På vilket sätt är texten ett svar på en tidigare text? På vilket sätt förväntar den sig respons? Vilken genre tillhör texten, och vad spelar det för roll? Vilka normer och värderingar bär texten på, och hur ser man dem? (Ledin & Moberg, 2019: 201)

4.2 Kritisk diskursanalys

En kritisk diskursanalys grundar sig i, som namnet antyder, en kritisk ansats mot en rådande diskurs. I vårt fall handlar detta om att applicera denna metod på ett urval av medietexter ingående i en politisk diskurs på Twitter. Exempel på frågor som en analys av denna karaktär kan ställa till en text är: Ur vems perspektiv beskrivs verkligheten? Vad bygger de på för antaganden? På vilket sätt kan det som sägs, skrivs, filmas etcetera tänkas representera ett specifikt intresse eller agenda? (Berglez, 2019: 226)

Funktionen som en kritiskt diskursanalytisk ansats kan ha i vårt arbete grundar sig i dess samhällskritiska karaktär. Den kvalitativa språkliga analysen fokuserar huvudsakligen på de språkligt analyserbara aspekterna av en text och hur de ter sig för att skapa mening och påverka läsaren. En kritisk diskursanalys bygger på förståelsen av att se *språk som social handling* som diskurs. Mer ingående kan detta beskrivas som att allt talat eller skrivet språk är en följd och produkt av det sociala samhället. På samma sätt är samhället en produkt av det talade eller skrivna språket. De två företeelserna upprätthåller varandra (Berglez, 2019: 226). Vi bedömer att denna samhälls- och ideologikritiska analysmetod är lämplig att kombinera med en språkligt analytisk metod, för att till fullo förstå både de utskrivna och underliggande meningarna med de texter som ingår i vårt urval. Ideologi förstås här som en uppsättning idéer som tillsammans bildar en övertygelse om någonting. Analyser av ideologi behandlar inte nödvändigtvis vilken verklighetsbild som är äkta, utan snarare mer eller mindre dominerande perspektiv och synsätt på verkligheten (Berglez, 2019: 227, 230).

Att utgå från den kritiska diskursanalysens definition av *språk som social handling* och att samhället och språket är produkter av varandra blir relevant när vi analyserar de identitetsskapande processer som utövas språkligt av Katerina Janouch på Twitter. En grundläggande förutsättning för att kunna analysera detta är att sätta det empiriska materialet i en samhällelig kontext. Att förstå de händelser och debatter som ligger till grund för vårt analysmaterial blir viktigt för att dessa definitioner ska upprätthållas. Detta gäller dels Katerina Janouchs resa från folkkär författare till kontroversiell provokatör på Twitter. Att ha kunskap om detta och att sätta det i perspektiv mot hur hon skapat sig en identitet på Twitter är i kortfattad form själva syftet med detta arbete, och det blir även grundläggande för att kunna dra slutsatser och ställa vidare frågor kring vilka möjliga politiska subjekt och identiteter som är möjliga i dagens samhälle. Det gäller även att förstå de enskilda inlägg vi analyserar utifrån dess bidrag i den större politiska debatten. För att göra detta krävs förståelse för de händelser och debatter hon yttrar sig om.

I analysarbetet utgår vi från de kategorier som Berglez (2019) presenterar, i fråga om relationen mellan makro- och mikrotext, ideologi, diskursiva strategier, fördjupning av aktörer och språk i detalj samt önskar utföra en jämförande-synkronisk analys. Vi intresserar oss för hierarkierna i texten: vad är inläggets makro- respektive mikrotema? Kritisk diskursanalys utgår från att olika delar av en texts innehåll får mer eller mindre uppmärksamhet där makronivån berör textens explicita drag, medan mikronivån handlar om det underliggande, mer implicita. För att se hur text och kontext samverkar i Katerina Janouchs inlägg, vill vi studera texternas möjliga koherens: de textluckor som skribenten efterlämnat för mottagaren att själv fylla i, då det mellan dessa två finns underförstådda sociokulturella band.

Samtidigt är ideologi och diskursiva strategier intressant att studera för att få en förståelse för Janouchs karaktär på Twitter. Vilka åsikter och tankar eftersträvar hon att förmedla och på vilket sätt gör hon det? Här studerar vi hur ideologier framhävs i texten och hur de relaterar till sociokulturella konventioner. Diskursiva strategier kan vara medvetna eller omedvetna, något som inte går att fastställa helt säkert, men vi hoppas hitta formuleringar som visar på aktiva respektive passiva försök till påverkan. Enligt Berglez är en central strategi att skildra ett särskilt perspektiv på bekostnad av något annat. För ett svar kommer vi analysera texten på språklig detaljnivå där vi vill studera ordvalen utefter *närvaro* och *frånvaro*. Samtidigt använder vi oss av Berglez frågeformulering: På vilket sätt kan det som lyfts fram ses som ett sätt att försöka påverka läsarnas sätt att tänka och se på samhället?

Avslutningsvis vill vi analysera aktörerna i texten och hur de konstrueras, genom att ställa de intill begreppen *personifiering kontra avpersonifiering*, *individualisering kontra kollektivisering* och *specificering kontra avspecificering*: “Hur personorienterad är beskrivningen av aktörer? Beskrivs de som ensamma individer eller som del av ett kollektiv? Beskrivs aktören med eller utan specifika egenskaper/identitet?” (Berglez 2019: 240)

4.3 Metoddiskussion

Som Andersson Schwarz (2015) studier visar är kvicka och kryptiska inlägg med inslag av humor, ironi och sarkasm populära på Twitter. Det urval av inlägg som analyseras i denna uppsats är designat för att fånga humoristiska, sarkastiska och ironiska opinionsbildande medel. I kombination med Janouch “cancelling” blir hennes flitiga användande av dessa normativa strategier därför intressant att titta närmare på. Urvalet har därefter begränsats till de tre inlägg som följer i analyskapitlet, då inläggen representerar dessa populära stilistiska drag som Andersson Schwarz lyfter som gångbara för att nå hög spridning. Samtidigt önskar vi fånga något större och mer övergripande i hur Katerina Janouch konstruerar sin identitet på Twitter. Inläggen är skrivna mellan den 21 och 24 november 2021. Under denna tidsperiod pågick covid-19-pandemin, och Sveriges riksdag valde den första kvinnliga statsministern i historien. Det råder inga tvivel kring att dessa är två historiska händelseförlopp inom svensk politik, och att inläggen därför är färgade av dessa. Att Katerina Janouch har tagit ställning i förhållande till dessa frågor bedömer vi är mer främjande än hämmande för vår analys, då dessa redan omdiskuterade frågor är tacksamma att använda som den samhällseliga kontext vi analyserar Janouchs inlägg utifrån.

Våra metodval passar bra för att svara på undersökningens frågeställningar med grund i dess fokus på språkliga, diskursiva och ideologiska strategier. Kombinationen gör även att både den utskrivna texten och de mer underliggande meningarna som registreras i diskursen inkluderas i vår analys. Metoden och urvalet medför dock en viss risk för bortfall av material och att studien endast blir ett resultat av vår individuella bedömning. I en mer omfattande studie hade större vikt kunnat läggas vid intervjuer av Janouchs följare, för att ta del av den gemensamma identitet hon skapar, samt deras bild av henne som opinionsbildare. Att studien begränsats till endast en användares aktivitet är delvis en följd av den tidsram som är avsatt för arbetet. Denna studies syfte är att sätta ett urval inlägg av en specifik person i kontext av dennes tidigare erfarenheter, för att se samband mellan politisk diskussion på Twitter, identitet och kapital. Att göra en mer jämförande studie av ett flertal användare hade bidragit med mer empiriskt material

och på ett sätt därmed en större träffsäkerhet kring generella slutsatser. Studien hade dock riskerat att fastna i en jämförelse mellan de specifika användarna och urvalet hade således kunnat ha motsatt effekt. Jämförelser kan i stället med fördel göras genom framtida studier på andra enskilda studieobjekt.

5. Teori

5.1 Identitet

För att analysera politiskt identitetsskapande i en medial diskurs krävs en definition och teoretisering av begreppet *identitet*. Likt Gustav Persson utgår vi från att forskning kring hur politiska identiteter konstrueras i en medial diskurs säger mycket om möjligheterna att vara politiskt engagerad i dagens samhälle, då den offentliga debatten ständigt blir mer och mer medierad. Genom bidrag till denna diskurs via Twitter-inlägg kan vårt studieobjekt göra, känna, veta eller vara något (Persson, 2019: 12). Genom att analysera hur detta sker genom språkliga handlingar med vetskap om vårt studieobjekts historia gällande politisk debatt, kan vi komplettera den kunskap som tidigare finns om de olika varianter av komplexa identiteter som konstrueras i takt med den alltmer digitaliserade politiska debatten. Viktigt att poängtera är att analysen utgår från att de valda inläggen endast definieras som identitetsskapande bidrag registrerade i en medial diskurs, utan att vidare analysera de känslor inlägget grundar sig i. Detta betyder inte att vårt studieobjekts verkliga identitet helt utelämnas ur den kritiska diskursanalysen, utan är snarare ett sätt att motverka etiska tvivelaktigheter och att fokusera på den faktiskt utskrivna meningen som bildar ett bidrag till den valda diskursen. Detta då det inte är självklart att det hade spelat roll om studieobjektets upplevda identitet skiljer sig från den identitet som skapas i diskursen (ibid: 12)

Politiska identiteter definieras av Persson som en rad olika möjligheter, där var och en av dessa förstås i relation till de möjligheter det specifika studieobjektet har att agera på olika sätt (Persson, 2019: 13). Vår studie av en identitet färgad av ett upplevt utestängande från den svenska politiska och kulturella ”värmen” hoppas kunna säga något om en av dessa oändliga möjligheter. På så sätt är även syftet att utgå från denna teori om identitetsskapande för att, genom att ge sken åt ett möjligt subjekt i den politiska mediala diskursen, säga något mer generellt om hur det är att agera politiskt i dagens samhälle. Att utgå från denna teori

uppmuntrar även till diskussioner kring huruvida resultatet kan användas för att dra slutsatser kring en mer kollektiv identitetskapande process som kan säga något om fler människor än bara Katerina Janouch.

5.2 Fält och kapital

När Pierre Bourdieu, fransk sociolog och kulturanthropolog, talar om makt och social klass, intresserar han sig för hierarkier inom olika grupper. Han likställer områden med *fält*, inom vilka dessa olika grupper verkar. Varje fält innefattar egna makt- och dominansförhållanden som varje tillhörande individ måste anpassa sig till för att gynnas. Här förekommer maktstrider om vem som har tolkningsföreträde där Bourdieu menar att det är genom olika kapital som individer besitter makt och därigenom äger tolkningsföreträdet (Bourdieu, 1991: 127f). Han talar om symboliska, ekonomiska, kulturella och sociala kapital (Broady, 1988).

Det symboliska kapitalet skiljer sig från fält till fält. En person som besitter stort symboliskt kapital är kapabel att anpassa sig väl efter situationens regler, exempelvis genom att kunna anamma dynamiken hos den grupp som man tillhör. Enligt Bourdieu, är det symboliska kapitalet förenat med individers habitus då han menar att det är ett resultat av alla de sociala erfarenheter samt medfödda sedvanor som man bär med sig (Broady, 1988:5ff). Habitus är ett dispositionssystem som underförstått förvärvats som följd av ens erfarenheter och egna historia. Dispositionssystemet tar sig sedan form genom strategier anpassade till olika situationer (Bourdieu, 1991: 133ff). Det ekonomiska kapitalet berör tillgångar, men inte nödvändigtvis pengar, utan det som anses vara eftertraktat och värdefullt inom det specifika fältet. Här kan anseende, inflytande eller relationer spela in, men även gåvor, tjänster och gentjänster. För att äga stort kulturellt kapital ska man besitta kvalitéer som anses vara attraktiva inom sammanhanget, som att behärska ett tredje språk, inneha allmänbildad kunskap eller kunna recitera litteratur som anses vara av den goda smaken. Det sociala kapitalet är exempelvis att ha gynnsamma kontakter eller relationer. Alltså skiljer sig kapitalen utifrån situation, då de olika fälten innefattar olika valutor. För att äga stora kapital måste man känna till spelets regler inom det fält som man befinner sig i (Broady, 1988: 5ff).

Som författare verkade Katerina Janouch inom ett av de dominerande kulturella fälten: det litterära. Det litterära fältet har länge ansetts vara en del av finkulturen där det har krävts igenkänning och erkännande från kollegor och litteraturkritiker för att accepteras. Även anpassning av språk, skrift och uppförande har krävts för att bli uppskattad, då

förutsättningarna för framgång har varit snäva och markanta. Alltså har det krävts stora symboliska, kulturella och sociala kapital för att nå framgång inom fältet (Broady, 1988:6). Med grund i Janouch historik av att en gång vara delaktig i de fina rummen till att bli, i sina egna ord: ”cancellerad”, är vi intresserade av att titta närmare på de potentiella kapital som gått förlorade efter hennes uttalande samt se hur olika fält som Twitter och det litterära fältet skiljer sig. Vilka kapital ägde Katerina Janouch under sin tid som författare och hur skiftades det i och med den så kallade utfrysningen?

6. Analys

Uppsatsens analyskapitel är strukturerat efter den ordning som de olika metoderna använts på vårt analysmaterial. Denna ordning, med en kvalitativ språklig analys följt av en kritisk diskursanalys, är designad med tanke på hur mycket de olika metoderna öppnar upp för tolkning. Genom att, inledningsvis, analysera inläggen med mer fokus på textens tydligt utskrivna beståndsdelar har det kritiskt diskursanalytiska arbetet gynnats. Uppsatsens frågeställning kräver först och främst en metod för att mer objektivt se vad som framhävs och utmärker sig i texten, för att sedan tolka de mer underliggande budskapen och hur dessa kan placeras i den diskurs de förhåller sig till.

6.1 Kvalitativ språklig analys

Katerina Janouch @katjanouch - 64 830 followers

Nov, 24. 7:52 pm. Oh the irony att just jämställdhetsminister Märta fällde första kvinnliga statsministern Magda! Sann feminizm 🇸🇪🤡👊🇸🇪 #svpol

34 replies, 114 retweets, 1,193 likes

Texten nämner Märta Stenevi och Magdalena Andersson där skribenten, på ett ironiskt sätt, ifrågasätter varför den dåvarande jämställdhetsministern valde bort den första kvinnliga statsministern. Magdalena Andersson hade varit just detta om inte Märta Stenevi med Miljöpartiet hade valt att avgå ur regeringen. Skribenten refererar till händelsen med ironi och använder sig av emojis, där en symboliserar ett väldigt skratt och en annan föreställer en clown.

Innan dessa emojis skriver hon "Sann feminizm" som tillsammans med emojisarna då kan tolkas vara ett ironiskt påstående och inget som hon faktiskt menar.

Texten är ett svar på den händelse som skett tidigare under dagen. De normer och värderingar som texten bär på är den bristande feminismen som råder i samhället, där kvinnor inte ställer sig bakom andra kvinnor i en gemensam kamp, utan i stället ser till sin egen sak. Detta kan man se genom att Janouch specifikt uttrycker och nästintill betonar Märta Stenevis roll som "Jämställdhetsminister" när hon talar om att hon har fällt Magdalena Andersson. Samtidigt lägger hon till "Sann feminizm" på ett ironiskt sätt som för att kommentera på Märta Stenevi och att hon inte valde att ge stöd åt sin kvinnliga kollega.

Katerina Janouch @katjanouch – 64 830 followers

Nov 24. 6:25 pm. Vaginavinst blev livmoder(fram)fall 🇸🇪 #svpol #migpol

13 replies, 16 retweets, 208 likes

Denna text nämner en vinst, men syftar på en "vaginavinst" som vi då kan tolka har att göra med en kvinnlig vinst. Längre fram i texten nämns ordet "livmoder" tillsammans med orden "fram" och "fall", vilket syftar till åkomman "livmoderframfall" som kan ske vid hög ålder och efter en graviditet. Alltså kan vi tolka det som att texten påstår att den tidigare vaginavinsten kom att "förfalla" i ett livmoderframfall, då framfall inte är något önskvärt, anses vara besvärligt och kan förknippas med ett förfall. Sätter vi texten intill kontexten av statsministeromröstningen, kan vi förstå att skribenten syftar till Magdalena Andersson och att fokus här ligger på hennes kön.

Texten är ironisk då den innehåller ett dolt hån mot Magdalena Andersson och det som hände henne under dagen hon både valdes och avgick. Samtidigt använder sig skribenten av en clown-emoji som vi kan tolka riktar sig mot både händelsen och Andersson som något clownliknande – att det skulle vara löjeväckande. Något som vi kan tolka är värderingen bakom texten. Det är med denna ironi som skribenten även kan skapa ett band till läsaren då den som anser att det är lika löjeväckande kan hålla med och därigenom se inlägget som ett finurligt sätt att beskriva händelsen. Samtidigt kan skribenten, med den något vits-liknande texten, fånga de som inte håller med, men som kan finna det roligt. Oavsett utgångspunkt så bjuder texten in till en reaktion.

Katerina Janouch @katjanouch - 64 830 followers

Nov 21. 5:17 pm. Inväntar klamydiapass på krogen. Dörrvakter scannar qr-kod. Nå kan ju ha oskyddat sex? Var går gränsen? #nejtillvaccinpass

38 replies, 67 retweets, 640 likes

I det inledande stadiet av texten kretsar handlingen kring skribentens inväntande av ett liknande immunitetsbevis som använts under coronapandemin också ska börja gälla för könssjukdomen klamydia. Skribenten målar upp ett scenario där kontrollanter i dörrar till krogar skannar QR-koder som bevis för att deras besökare inte är drabbade av klamydia, då risken finns för att sprida sjukdomen via oskyddat sex. Liknelsen mellan det beskrivna scenariot och rådande restriktioner kring covid-19 görs mer tydligt i det senare stadiet av texten, där den retoriska frågan ”Var går gränsen?” och hashtaggen ”#nejtillvaccinpass” dels avslöjar skribentens inställning till dessa typer av bevis i allmänhet, dels klargör att skribenten menar att bevis för covid-19 och klamydia faller under samma kategori.

Den mest påtagligt inbjudande språkliga handlingen i texten är den retoriska frågan ”Var går gränsen?” Meningen bjuder främst in positiva bemötanden till textens ideologiska mening, då användare som håller med kan svara med övriga liknande scenarion som de tycker belyser det negativa med vaccinpass. Frågan bjuder genom sitt ordval in till svar som innehåller andra typer av gränssättningar som de menar liknar användandet av vaccinpass. Det är även på detta sätt som texten förväntar sig respons. I det fall att den retoriska frågan lyckas att locka medhåll kan texten förstärkas av ett positivt kommentarsfält. Den övergripande värderingen som lyfts fram är ett motstånd mot vaccinpass. Detta klargörs som tidigare nämnts av hashtaggen ”#nejtillvaccinpass”. Denna hashtag är viktig ur ett förståelsesyfte, då den klargör liknelsen till rådande covid-19-restriktioner. Utan den hade inte textens värdering blivit lika tydlig.

6.2 Kritisk diskursanalys

Katerina Janouch @katjanouch – 64 830 followers

Nov 24. 7:52 pm. Oh the irony att just jämställdhetsminister Märta fällde första kvinnliga statsministern Magda! Sann feminizm🇸🇪🇺🇪🇩🇵🇸🇷🇺#svpol

34 replies, 114 retweets, 1,193 likes

Relationen mellan makro- och mikrotext

Makro är det ironiska i den specifika situationen att jämställdhetsminister Märta Stenevi valde bort Sveriges potentiellt första kvinnliga statsminister. Mikro blir här feminismen och saknaden av den i och med händelsen. Det är även kritik mot en överdriven feminism som skribenten menar inte är särskilt jämställd.

En koherenslucka som vi kan hitta i detta inlägg är att kvinnor traditionellt sett har varit underrepresenterade inom politiken och att detta hade varit en stor händelse i svensk politik. Alltså krävs en förförståelse av kvinnor i politiken för att förstå budskapet och dess tyngd.

Ideologi

Analysen av vilken ideologi som drivs beror mycket på vem som skrivit inlägget, och att vi vet vem det är. Inlägget kan tolkas komma från ett feministiskt perspektiv, där kritik riktas mot en jämställdhetsministers förmåga att upprätthålla jämställdhet i riksdagen. Samtidigt kan det tolkas som ett humoristiskt förlöjligande av feminism som ideologi. Det finns således två möjliga sätt att ta till sig budskapet, och vilket som väljs beror dels på hur ironin i inlägget uppfattas och huruvida vi vet vem som står bakom inlägget eller inte.

Diskursiva strategier

Märta Stenevis gärning som jämställdhetsminister bedöms utefter Miljöpartiets agerande som resulterade i att Sverige inte fick sin första kvinnliga statsminister. Denna händelse lyfts dels på bekostnad av de eventuella jämställdhetsåtgärder hon drivit igenom under sin tid som minister, dels på bekostnad av de övriga händelserna under dagen och andra anledningar till Miljöpartiets utträde ur regeringen.

Fördjupning av aktörer

Personifiering - Texten nämner endast Märta Stenevi, i stället för att ta upp Miljöpartiet som ansvariga för situationen. Här framställs det i stället som ett individuellt val från Stenevis håll än ett kollektivt beslut.

Specificering - “Jämställdhetsminister Märta”. Här talar skribenten om Märta Stenevi utifrån sin titel, vilket är av stor vikt för att framföra budskapet. Stenevis identitet blir här “jämställdhetsminister”.

Språk i detalj

Titlarna i tweeten är de bärande i budskapet. Vi kan tycka att användningen av just “Märta” och “Magda” blir något nedlåtande då uteslutandet av efternamn tar bort deras upphöjda status samt att “Magda” är ett smeknamn och skiljer sig stort från hur man benämner dem i traditionell media. Samtidigt är det skrivet i talspråk, vilket vi kan tolka ska bidra till en lättsam och inbjudande ton för alla att läsa och ta till sig av. Inledningen “oh the irony” sätter en lättsam ton på grund av att det är en humoristisk ingång som även är på engelska - två aspekter som bidrar till detta. Kombination av språk och stil gör att inlägget skiljer sig från mer formella texter. Att vara formell är inget som eftersträvas här, snarare det motsatta.

Samtidigt använder sig skribenten av emojis som förstärker den humoristiska tonen i inlägget. Dessa emojis består av en skrattemoji, en svensk flagga, en clown, en biceps samt en klacksko och är placerade efter meningen “Sann feminizm”. Något vi kan tolka som ett medvetet val för att förstärka meningens budskap då det förtydligar skribentens egna åsikter om att det är roligt och ironiskt snarare än illa genomfört. Användandet av emojis kan förenkla budskapet för läsaren då de är lätta att tyda och ger läsaren en bättre bild av vad skribenten vill förmedla.

Närvarande: Titlar - för att betona sitt budskap väljer skribenten att använda sig av titlar för att ge budskapet tyngd. Hade hon exempelvis enbart använt sig av namnen hade budskapet inte varit lika slagkraftigt som det är nu. Samtidigt hade det kunnat skapa förvirring hos läsaren av att inte veta vilka dessa personer är. Nu är det tydligt vilka budskapet riktar sig till och vad det ska säga läsaren.

Katerina Janouch @katjanouch – 64 830 followers

Nov 24. 6:25 pm. Vaginvinst blev livmoder(fram)fall 🇸🇪 #svpol #migpol

13 replies, 16 retweets, 208 likes

Relationen mellan makro- och mikrotext

Temat på makronivå är att en feministisk vinst senare under samma dag blev en feministisk förlust. Detta förmedlas genom humoristiska gestaltningar där detta händelseförlopp beskrivs i metaforer av kvinnliga genitalier. Parentesen “(fram)” mitt i ordet livmoderfall är en ytterligare tackling mot Magdalena Andersson som förekommer på bild under inlägget. Framfall är en oönskad komplikation av barnafödelse där risken för det ökar med åldern, vilket kan tolkas som en negativ anspeln på Magdalena Anderssons ålder. Samtidigt kan åkomman uppfattas som något besvärligt, icke-feminint och “äckligt”, vilket kan tolkas som ytterligare ett hån mot Andersson och ett nästintill personligt påhopp. Ordet “livmoderfall” är redan formulerat som ett nederlag för den feministiska rörelsen och tillägget av “(fram)” blir oavsett sin exakta betydelse ytterligare en negativ förstärkning av detta nederlag.

Termen “Vaginavinst”, som läsaren snabbt möts av i inlägget, kan tolkas vara en metafor för anledningen till att Magdalena Andersson valdes in som kandidat för statsministerposten. Texten syftar till att påpeka att hon kan ha kvoterats in på grund av sitt kön och inte sin kompetens.

Ideologi

Förutsatt att feminism ses som en ideologi kan inlägget tolkas som en kommentar till den händelse som skribenten menar är ett inkonsekvent handlande av de personer som har som uppgift att upprätthålla jämställdhet i samhället. Således krävs en kännedom om vem skribenten är för att kunna förstå det budskap hon vill förmedla. Likt tidigare inlägg kan även detta tolkas som en kritik mot MP:s och Märta Stenevis jämställdhetsarbete, snarare än en humoristisk kommentar till det skribenten menar är ett feministiskt misslyckande.

Diskursiva strategier

En diskursiv strategi som skribenten till inlägget använder sig av är att betona och framföra idén om att Magdalena Andersson valdes in och vann på grund av att hon är kvinna. Det som väljs bort här är en presentation av hennes andra, mer kompetensbaserade, kvalitéer. Genom att inleda inlägget med “Vaginavinst” sätter skribenten snabbt tonen för budskapet och skulle med det ordvalet kunna vilja övertyga läsaren om att omröstningens resultat endast var en följd av att Magdalena Andersson är kvinna.

Fördjupning av aktörer

Kollektivering - Skribenten använder sig av kollektivering på det sätt att Magdalena Andersson beskrivs som en företrädare för kvinnor snarare än egen person eller partiledare för Socialdemokraterna. Varken hennes namn eller partitillhörighet nämns vilket avskriver två aspekter av en möjlig individualisering. Magdalena Andersson placeras i ett fack utefter en kollektiverad beskrivning av hennes kön, vilket reducerar hela hennes person till att endast vara kvinna.

Språk i detalj

Skribenten hade kunnat skriva i exakta ordalag att en vinst för den feministiska rörelsen i slutet av dagen blev en förlust. I stället använder hon sig av metaforiskt, bildligt och humoristiskt språk för att förmedla samma poäng. Som tidigare nämnt kan ordvalet "vaginavinst" tolkas vara medvetet för att reducera valet av Andersson till hennes kön, och "livmoder(fram)fall" blir därefter ett motsatsord som ska illustrera det upplevda feministiska nederlag Anderssons avgång innebar.

Katerina Janouch @katjanouch – 64 830 followers

Nov 21. 5:17 pm. Inväntar klamydiapass på krogen. Dörrvakter scannar qr-kod. Nån kan ju ha oskyddat sex? Var går gränsen? #nejtillvaccinpass

38 replies, 67 retweets, 640 likes

Relationen mellan makro- och mikrotext

Temat på makronivå är en extrem, ironisk skildring av hur kontroller av sjukdom och immunitet hade kunnat se ut om staten hade kunnat utfärda pass för alla möjliga sjukdomar. Detta exemplifieras genom att ta upp risken för att få klamydia om man går på krogen, då vissa kan ha haft oskyddat sex. Skribenten frågar sedan var gränsen går för dessa typer av bevis och leder oss in i temat på mikronivå vilket är ett avstånd till vaccinpass som illustreras genom det extrema i den beskrivna situationen och som tydliggörs genom hashtaggen #nejtillvaccinpass.

Ideologi

Ideologin som framförs är ett motstånd mot vaccinpass vilket i bredare mening kan tolkas som ett motstånd mot statlig kontroll i allmänhet. En ideologi som kan förknippas med mer liberala partier.

Diskursiva strategier

I stället för att berätta om vad skribenten ogillar med det som nu tillämpas skriver hon om vad hon anser är en dystopisk skildring av hur framtiden kan komma att se ut om vaccinpassen fortsätter användas. Inga argument baserade på faktiska negativa utgångar av vaccinpassen förs, utan inlägget är mer baserat på spekulationer kring vad som hade kunnat hända om den nuvarande tillämpningen fortgår.

Denna strategi tolkar vi som väl medveten och används mer som skrämstaktik än som välgrundat motargument. Genom att använda sig av specifikt “klamydiapass på krogen”-scenariot kan vi tolka det som att skribenten önskar skapa en igenkänning hos sina läsare, då diskussionen om följderna av oskyddat sex är starkt förknippad med krogmiljön och oron för risken av det kan ha uppstått för den som läser. Samtidigt är det extrema i en möjlig tillämpning av klamydiapass en medveten taktik för att övertyga läsaren om att situationen vi befinner oss i nu kan likställas med scenariot hon målar upp - och att det är absurt. Även den retoriska frågan “Var går gränsen?” öppnar upp för läsaren att tänka till om övriga liknelser.

Språk i detalj

Tydligt beskrivet igenkännbart scenario där meningar såsom “Dörrvakter skannar qr-kod” bidrar till att läsaren kan se situationen framför sig. Hade denna mening tagits bort är det mer upp till läsaren själv att förstå hur det Janouch förmedlar som extremt hade fungerat i praktiken. Användningen av en retorisk fråga som avslutande mening fångar upp läsaren och bjuder in till egen reflektion om var gränsen faktiskt går för statlig kontroll av denna karaktär. Denna fråga skulle kunna vara till för att övertyga även de som är för vaccinpass, då frågan öppnar upp för att se saken i ett större perspektiv och reflektera över vad införandet kan leda till för liknande restriktioner i framtiden.

7. Slutsatser

Tolkningarna som gjorts i analysen leder oss till en första grundläggande slutsats – att dessa inlägg präglas av kontroverser. Två av inläggen kommenterar humoristiskt på feminism som ideologi. Feminism, per definition, innebär en strävan efter jämställdhet mellan kvinnor och män (NE, 2022). Utan att på något sätt påstå att Janouch är emot regelrätt feminism, så adderar hon en bristande feminism som en aspekt av agerandet av Miljöpartiet den 24:e november. Det

tredje inlägget uttrycker missnöje kring användandet av vaccinpass, något som även det hamnar inom den kontroversiella kategorin. I en studie från Folkhälsomyndigheten från juni 2021 uttryckte 91% av de svarande att vaccination är viktigt för att skydda andra i sin omgivning mot covid-19 (FHM, 2021). Samband existerar även i hur Märta Stenevi och Magdalena Andersson beskrivs. Janouch berättar, visserligen med humor, om händelseförloppet den 24:e november genom att betona deras roll som jämställdhetsminister eller kvinna. De blir som enskilda personer därmed någon sorts företrädare för en kvinnorrörelse och enligt Janouch en bristande sådan.

För att förstå samtliga inlägg krävs även en förmåga att kunna tolka hennes ironi. En exakt läsning av de utskrivna orden hade vid en mindre kritisk läsning kunnat resultera i en felaktig tolkning, en typ av läsning som inte kan uteslutas sker av Twitter-användare. Denna ironi illustreras även med hjälp av grepp som exempelvis talspråk, metaforer, scenariorumor och emojis. Samtliga inlägg kan således landa i flera olika tolkningar av olika läsare, beroende på hur många lager av de utskrivna orden man tolkar in.

Att återkomma till det kontroversiella inslaget blir även relevant när man tar Janouchs upplevda "cancelling" i beaktning. Janouch menar att hon numera uttrycker de åsikter som är hennes egna mer än vad hon gjort offentligt förut. Ideologimässigt görs tolkningen att Janouch genom sitt motstånd mot vaccinpass uttrycker liberala idéer samtidigt som hon i sin kritik mot företrädare för MP och S gör starkt motstånd mot de vänsterinriktade dåvarande regeringspartierna. Kort sammanfattat: motstånd mot vänsterpartier och en extremliberal idé om vaccinpass, nu ej stödd av något riksdagsparti varken åt höger eller vänster. Det ideologiska sambandet lutar alltså åt höger, även höger om riksdagen, vilket antyder att den kollektiva identitetsbildningen skulle kunna kretsa kring människor med samma upplevda offentliga marginalisering av deras åsikter.

8. Slutdiskussion

Enligt Jonas Andersson Schwarz kan Twitterinlägg få stor spridning genom att större medieformer som dags- och kvällstidningar skriver om dem. Alltså är inte Twitter ett stängt forum som inte får uppmärksamhet. Tvärtom så kan Katerina Janouch få stor spridning i traditionella medier genom att vara kontroversiell på Twitter. Ett inlägg kan skapa en större

diskussion som i sin tur kan komma att skapa en nationell debatt, där hon återigen får vara en del av diskussionen. Om vi utgår från Andersson Schwarz kan vi argumentera för att Janouch har hittat ett kryphål till en sorts makt över den mediala dagordningen. Genom Twitter kan hon även göra detta helt ofiltrerat och på sitt eget vis.

Som Andersson Schwarz menar finns det metoder, genrer och bildliga uttryck att använda sig av för att få stor spridning på Twitter. Studien visar att kvicka inlägg, med kryptiska meddelanden i form av ironi, sarkasm och humoristiska inslag är gynnsamma på plattformen. Samtidigt spelar skribentens anseende in då likasinnade delar inläggen vidare, där mer radikala och kontroversiella inlägg är mer attraktiva för den som håller med än att avsändaren har ett stort politiskt inflytande. Vid en analys av Janouchs påverkan och politiska engagemang i sina inlägg är det intressant att ha komplikationerna av ironi i åtanke. Andersson Schwarz menar att ironi kan vara svårt att tyda på sociala medier, speciellt i form av korta meningar på Twitter. Något som till en början kan vara tänkt att vara ironiskt, kan tolkas som ett genuint påstående med starka politiska ståndpunkter eller missvisande fakta. Oavsett kan ett inlägg skapa en stor diskussion på grund av missförstånd, vilket i sin tur kan leda till något större och skribenten, medveten eller inte om sin egen påverkan, kan komma att få stor uppmärksamhet.

Vår analys visar på en individuell identitet kring en kritik mot framför allt vänsterpolitiker och statliga kontroller. Dock lämnar denna tvivelaktighet kring läsarens tolkning dörren öppen för flera möjligheter kring kollektiva identitetsbildningar. Till skillnad från exempelvis Twitter-aktiva politiker med en tydlig partitillhörighet och ideologi, där mindre tolkningsutrymme finns, kan det finnas anledning att ha behållning av Janouchs Twitter-konto oavsett om man håller med om vad hon faktiskt förmedlar eller inte. Att läsaren felaktigt läser in hennes ironi eller endast följer henne ur ett humoristiskt perspektiv öppnar således upp för flera kollektiva identitetsbildningar vid sidan om varandra.

Som Anders Olof Larsson menar är det viktigt att studera hur politiskt engagemang förmedlas för att studera politik på Twitter. Här kan vi argumentera för att det är lika viktigt att studera inlägg från en opinionsbildare för att förstå politisk identitet på Twitter. Vem är skribenten på Twitter och hur gör personen sin åsikt hörd? Gustav Persson menar att det är genom att analysera hur olika politiska aktörer presenterar sig själva som man får ta del av hur olika medieformer bidrar till det egna identitetsskapandet. På samma sätt kan vi avgöra hur Katerina Janouch porträtterar sig själv genom att ta del av hennes inlägg. Vem är hon på Twitter? Den

hårda, den snälla eller den humoristiska? Genom att analysera tonaliteten i hennes inlägg har vi fått en förståelse för att hon är den humoristiska på forumet, något som inte utesluter att hon är hård. Katerina Janouch är rak och tydlig i sina inlägg, där hon inte tvekar på att vara den som yttrar "sanningen".

Att reagera och ta ställning eller avstånd från särskilda politiker eller politiska utsagor, har kommit bli den mest dominerande politiska handlingen. En trend, som Persson menar, överenskommer med normen för identitetspolitik. Detta gör Katerina Janouch i sina inlägg, dels genom att kritisera Märta Stenevi och Magdalena Andersson, dels genom att rikta motstånd mot det beslut som tagits gällande vaccinpass. I analysen tolkas detta som ett motstånd mot statlig kontroll, och är vidare även ett motstånd mot en relativt gemensam uppfattning mellan politikerna i riksdagen. Kan det till skillnad från politisk identitet, egentligen handla om identitetspolitik från Janouchs håll?

Genom att studera Katerina Janouch har vi önskat få en förståelse för hur en person, oavsett bakgrund och erfarenhet, kan "fly" till sociala medier för att skapa eller återskapa en identitet. Janouch är som exempel i vår studie, något extrem och kontroversiell i sina åsikter och som Twitter-användare, men kan inte vara den enda som har använt sig av sociala medier för att göra "comeback" eller endast för att få göra sin röst hörd. I medie- och kommunikationsvetenskap studerar vi människans tendens att vilja presentera/porträttera sig själv på sitt eget sätt via sina egna sociala kanaler. Vår studie presenterar en fortsättning på denna tendens där vi vill ta det ett steg ytterligare och studera hur en person tillsammans med sociala medier, adderat med en självupplevd annullering kan resultera i en kontroversiell opinionsledare.

I kommentarsfälten till de tre inlägg som vi har analyserat, både hyllas och kritiseras Janouch för att vara extrem och kontroversiell, men oavsett vad får hon respons. Genom sina inlägg skapar hon en reaktion från andra, vare sig dessa är negativa eller positiva. Efter att ha studerat Katerina Janouch och hoppats på att finna svar, har det i stället skapats fler frågor: Vem är den riktiga Katerina Janouch? Vad är hennes intentioner med sina inlägg? Är hon verkligen den extrema, kontroversiella och "korkade" personen som folk kan anse att hon är eller är hon egentligen medveten, smart och kapabel till att anpassa sig utifrån de rum hon rör sig i? Medan en användare sitter och vrider sig av ilska framför sin dator, kanske Katerina Janouch sitter och ler då hon tacksamt får ta emot den uppmärksamhet som hon från start har eftersträvat. Brinner

hon för det hon skriver om eller uttrycker hon sig endast som hon gör för att skapa rubriker på morgondagens löpsedlar? Efter allt hon varit med om kan behovet av att synas och få uppmärksamhet vara större än själva engagemanget för den politik hon uttrycker sig om. Innehållet blir här mindre viktigt. I stället handlar det om faktumet att hon blir uppmärksammas för något, och så länge hon blir det kommer hon att fortsätta. Kan detta vara exempel på ett mer utbrett fenomen och behov hos fler individer, där en kort tid i rampljuset är viktigare än ens faktiska bidrag till den större diskussionen?

Genom att utgå från Andersson Schwarz teorier om ironi, sarkasm och humor som viktiga faktorer och något normativt på Twitter för att få stor spridning, kan vi argumentera för att Janouch besitter stort symboliskt kapital. Symboliska kapital är som tidigare nämnt något den som är anpassningsbar äger. Här visar Janouch på att hon är just anpassningsbar som följer de trender och normer som är gynnsamma på Twitter. Även från det tidigare fältet kan vi fastslå att Katerina Janouch besitter stort symboliskt kapital då hon kan anpassa sig i de olika sammanhang som hon befinner sig i. Janouch beskriver själv att hon kände till de egenskaper som var attraktiva inom det litterära fältet och de som ogillades. Hon visste hur hon skulle bete sig, hur hon skulle agera och vad hon skulle tycka för att fortsatt få vara en del av fältet. Är det en taktik som hon även använder sig av på Twitter? Är Twitter det enda forumet där hon kan uttrycka sina faktiska åsikter, eller är hennes inlägg bara en produkt av de normer och trender som existerar där och Janouchs förmåga att anpassa sig till dem?

Idag besitter Katerina Janouch något av ett ekonomiskt kapital i den mån av gott anseende som hon har i liberala och högerextrema kretsar. Detta som en följd av hennes resa från att hålla sina egentliga åsikter dolda från den mediala offentligheten till att uttrycka åsikter som ligger i linje med dessa kretsar på Twitter. Detta gäller även det kulturella kapitalet då Janouch har de kvalitéer som anses vara attraktiva inom sammanhanget. Som författare kan hon arbeta väl med det skrivna ordet och kan formulera sina ståndpunkter på korta och koncisa sätt, vilket är viktigt på forum som just Twitter. Det kapital som har försämrats efter hennes uttalande i tjeckisk tv är det sociala kapitalet. Som Janouch själv beskriver det har många från hennes gamla liv tagit avstånd från henne i vad hon kallar "guilt by association", där ingen vill förknippas med den kontroversiella och besvärliga personen. I och med att ha tappat de fördelaktiga relationerna har hon även tappat det som krävs för att äga ett stort socialt kapital.

Vilka kapital har hon då offrat efter den så kallade utfrysningen? Under sin tid som författare ägde Katerina Janouch de kapital som Donald Broady skriver om: de symboliska, ekonomiska, kulturella och sociala kapitalen. Janouch var anpassningsbar: kände till de egenskaper som gynnas inom det litterära fältet och anpassade sig därefter. Därav ägde hon stort symboliskt kapital. Hon var även populär, fick inbjudningar till olika medieevenemang och rörde sig bland kända personligheter, vilket gav henne ett stort socialt kapital, men även ett stort ekonomiskt. Hon hade tillgång till all typ av media som radio och tv i form av att tv-debatter eller morgonsoffor bjöd in henne att medverka. Hon hade det rätta anseendet och inflytandet då många ville höra hennes åsikter i olika diskussioner. Samtidigt ägde hon de rätta kvalitéerna för att kunna röra sig i de fina rummen. Hon kände till språket, litteraturen och var en del av ett attraktivt bokförlag. I och med att gå emot sitt symboliska kapital och den begränsning av sig själv som hon skapat efter att ha anpassat sig, tappade hon även de andra kapitalen inom det litterära fältet. Plötsligt blev hon utfrysad ur de sammanhang hon tidigare varit välkommen till. Här skapades då en annan identitet, av hennes omgivning, med grund i hennes uttalanden. Hon anammade sina nya förutsättningar och bytte fält utefter dem. Genom att röra sig på nya forum med nya åsikter växte en ny identitet, med nya kapital, långsamt fram.

I en studie likt den som genomförts i denna uppsats kan det ges sken åt små, små fragment av alla enorma möjligheter kring politiskt identitetsskapande på sociala medier. Medan vår analys delvis både svarar på och ställer frågor kring ämnet, öppnar den även upp för vidare studier för att fortsätta lösa pusslet av identiteter på Twitter. Att ta nya grepp på nya studieobjekt kan komplettera studier liknande vår egen. Vi ser även ett behov av att analysera den mer kollektiva identitetsbildningen vidare. Detta kan förslagsvis ske genom att lägga större fokus på de reaktioner och kommentarer en specifik person möts av. Sammanfattningsvis krävs ytterligare forskning på fler typer av identiteter, satta i sin egen samhällsliga kontext, för att kunna göra mer generella och träffsäkra slutsatser kring hur det är att delta i den politiska debatten på Twitter.

9. Käll-/referensförteckning

Andersson Schwarz, Jonas (2015) "Hur flöden moduleras. Vad som hamnar på agendan i sociala medier". Carlsson, Eric, Nilsson, Bo & Lindgren, Simon (red.) *Digital politik: sociala medier, deltagande och engagemang*. Göteborg: Daidalos

Anduiza, Eva, Cantijoch, Marta & Gallego, Aina (2009). "Political participation and the internet" *Information, communication & Society*, 12:6, 860-878, DOI: 10.1080/13691180802282720

Berglez, Peter (2019). "Kritisk diskursanalys". Ekström, Mats & Johansson, Bengt (red.) *Metoder i medie- och kommunikationsvetenskap*. Tredje Upplagan. Lund: Studentlitteratur

Bourdieu, Pierre (1991). "Kultur och kritik: Anföranden av Pierre Bourdieu". Originallets titel: "Questions de sociologie". Andra upplagan. Göteborg: Daidalos AB.

Britannica, T. Editors of Encyclopaedia (18 November 2021). *Twitter*. *Encyclopedia Britannica*. <https://www.britannica.com/topic/Twitter>

Broady, Donald (1988). *Kulturens fält. Om Pierre Bourdieus sociologi*, i Masskommunikation och kultur, NORDICOM-Nytt/Sverige, nr 1–2, s.1–15.

Folkhälsomyndigheten, *Undersökning om acceptans för vaccination mot covid-19 - Resultat juni 2021* (1 Juli, 2021). [Undersökning om acceptans för vaccination mot covid-19 – Resultat juni 2021 — Folkhälsomyndigheten \(folkhalsomyndigheten.se\)](#) (Hämtad: 04/01–22)

Huitfeldt, Jörgen & Dopping, Staffan (12 februari 2021). *Fredagsintervjun: Jag ångrar ingenting*. Kvartal.se. [Katerina Janouch: "Jag ångrar ingenting" - Kvartal](#) (Hämtad: 29/12–21)

Larsson, Anders Olof (2014) "Everyday elites, citizens, or extremists?" *Mediekultur: Journal of Media & Communication Research*, Vol. 30 Issue 56, p61-78. 18p.

Larsson, Anders Olof (2017). 'Going viral? Comparing parties on social media during the 2014 Swedish election', *Convergence: The Journal of Research into New Media Technologies*, 23(2), pp. 117–131.

Ledin, J. & Moberg, U. (2019) "Språklig analys av text". Ekström, Mats & Johansson, Bengt (red.) *Metoder i medie- och kommunikationsvetenskap*. Tredje Upplagan. Lund: Studentlitteratur

Lifewire (2021). *What is Twitter & how does it work?* <https://www.lifewire.com/what-exactly-is-twitter-2483331> (Hämtad: 02/01–22)

Oscarson, Stina (2019). Katerina Janouch: "Det som sker är inte sunt". *SvD*. 3/30–2019. <https://www.svd.se/katerina-janouch-det-som-sker-ar-inte-sunt> (Hämtad: 02/01–22)

Persson, Gustav (2019) "Self-presentations and political identities between ideology of authenticity and silly citizenship on Twitter". *Being political in the media: Political identities in journalistic and Twitter discourse*, Kållerød: BrandFactory AB.

Piratförlaget (2021). *Fakta om Katerina Janouch*. <https://www.piratforlaget.se/katerina-janouch/fakta-om-katerina-janouch/> (Hämtad: 02/01–22)

Rogvall, Filippa (2018). Nya partiet tar avstånd från Janouch: “Konstiga signaler”. *Expressen*. 16/12–2018. [Medborgerlig samling tar avstånd från Katerina Janouch](https://www.expressen.se/nyheter/medborgerlig-samling-tar-avstand-fran-katerina-janouch) ([expressen.se](https://www.expressen.se)) (Hämtad: 04/01–22)

Severinsson, Emma, Larsson, Lisbeth & Manns Ulla (2022) *Feminism, Nationalencyklopedin*. <http://www.ne.se/uppslagsverk/encyklopedi/lang/feminism> (Hämtad: 04/01–22)

Twitter (2022). Katerina Janouch, @katjanouch. [Katerina Janouch](https://twitter.com/katjanouch)   ([@katjanouch](https://twitter.com/katjanouch)) / [Twitter](https://twitter.com/katjanouch) (Hämtad: 05/01–22)